

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 377

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15781914>

Готовність студента закладу фахової передвищої освіти до правомірної поведінки

Доктор Давид Зіновійович

аспірант кафедри педагогіки та інноваційної освіти,
Національний університет «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна, <https://orcid.org/0009-0006-9983-580X>

Ієвлєв Олександр Миколайович

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти,
Національний університет «Львівська політехніка»,
м. Львів, , Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1567-4131>

Прийнято: 19.06.2025 | Опубліковано: 29.06.2025

Анотація. У статті розглядається готовність студента закладу фахової передвищої освіти до правомірної поведінки, що набуває особливої актуальності в умовах трансформації освітнього середовища України, орієнтованого на забезпечення якості освіти, формування правосвідомості, дотримання академічної доброчесності та протидію впливу організованої злочинності. У контексті нормативного забезпечення функціонування освітнього процесу акцент зроблено на Типовому положенні про організацію освітнього процесу в закладі фахової передвищої освіти, яке передбачає створення безпечного

середовища, що забезпечує умови для дотримання академічної доброчесності та правових норм, що закріплено у правилах внутрішнього розпорядку. **Мета.** Визначити поняття «готовність студента закладу фахової передвищої освіти до правомірної поведінки» на основі аналізу цього феномену в психологічному та педагогічному аспектах, дослідження основних типів правомірної поведінки з урахуванням особливостей її регулювання в освітньому середовищі. **Методи.** Вивчення та аналіз наукових джерел для розкриття сутності теоретико-методичних підходів до проблеми дослідження; теоретичне узагальнення і систематизація, за допомогою яких було охарактеризовано проблемне поле дослідження, визначено поняття «готовність студента закладу фахової передвищої освіти до правомірної поведінки» та сформульовано завдання для подальших наукових розвідок. **Результати.** Визначено, що поняття «готовність» має міждисциплінарний характер і трактується в психологічному й педагогічному аспектах. Визначено готовність до правомірної поведінки студента закладу фахової передвищої освіти як інтегральну особистісну характеристику, що виражає здатність студента свідомо, добровільно та відповідально дотримуватися правових норм і етичних вимог у всіх сферах життєдіяльності, зокрема в освітньому процесі. Проаналізовано основні типи правомірної поведінки через механізми їх реалізації на основі стереотипізованих реакцій, стереотипізованих поведінкових схем та нестандартних дій. Кожен із цих типів має передбачати відповідний рівень усвідомлення студентом та рівень його мотивації. **Висновки.** Феномен готовності студента до правомірної поведінки є складним міждисциплінарним утворенням, що може бути розглянутий у психологічному та педагогічному аспектах. Готовність студента до правомірної поведінки передбачає наявність сформованої правосвідомості (знання і розуміння правових норм та принципів, повага до закону і прав людини), неухильне дотримання принципів академічної доброчесності, а також стійких морально-етичних переконань, які

спонукають особистість до правомірних вчинків та запобігають її втягунню у злочинні угруповання.

Ключові слова: правосвідомість, заклад фахової передвищої освіти, освітній процес, бажана правомірна поведінка, законслухняна поведінка, маргінальна поведінка, конформістська поведінка, соціально активна поведінка, механізми поведінки.

Readiness of a student of a professional higher education institution for lawful behaviour

Doktor Davyd Zinoviiovych

Postgraduate student of the Department of Pedagogy and Innovative Education,
Lviv Polytechnic National University,
Lviv, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0006-9983-580X>

Iievliev Oleksandr Mykolaiovych

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Pedagogy and Innovative Education,
Lviv Polytechnic National University,
Lviv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1567-4131>

Abstract. *The article examines the readiness of a student of a higher education institution for lawful behaviour, which is of particular relevance in the context of transformation of the educational environment of Ukraine, focused on ensuring the quality of education, developing legal awareness, maintaining academic integrity and counteracting the influence of organised crime. In the context of regulatory support for the functioning of the educational process, the emphasis is placed on the Model Regulations on the organisation of the educational process in a professional higher*

education institution, which provides for the creation of a safe environment that ensures conditions for compliance with academic integrity and legal norms, as enshrined in the internal regulations. **Objective.** To define the concept of 'readiness of a student of a professional higher education institution for lawful behaviour' on the basis of analysis of this phenomenon in psychological and pedagogical aspects, study of the main types of lawful behaviour, taking into account the peculiarities of its regulation in the educational environment. **Methods.** The study and analysis of scientific sources to reveal the essence of theoretical and methodological approaches to the research problem; theoretical generalisation and systematisation, which characterised the problem field of the study, defined the concept of 'readiness of a student of a higher education institution for lawful behaviour' and formulated tasks for further research. **Results.** It is determined that the concept of 'readiness' has an interdisciplinary character and is interpreted in psychological and pedagogical aspects. The readiness for lawful behaviour of a student of a professional higher education institution is defined as an integral personal characteristic that expresses the student's ability to consciously, voluntarily and responsibly comply with legal norms and ethical requirements in all spheres of life, in particular in the educational process. The author analyses the main types of lawful behaviour through the mechanisms of their implementation based on stereotyped reactions, stereotyped behavioural schemes and non-standard actions. Each of these types should involve an appropriate level of student awareness and motivation. **Conclusions.** The phenomenon of student's readiness for lawful behaviour is a complex interdisciplinary formation that can be considered in psychological and pedagogical aspects. A student's readiness for lawful behaviour implies the presence of a formed legal consciousness (knowledge and understanding of legal norms and principles, respect for the law and human rights), strict adherence to the principles of academic integrity, as well as strong moral and ethical beliefs that encourage a person to do lawful things and prevent them from being involved in criminal groups.

***Keywords:** legal awareness, institution of higher education, educational process, desirable lawful behaviour, law-abiding behaviour, marginal behaviour, conformist behaviour, socially active behaviour, behavioural mechanisms.*

Постановка проблеми. Правомірна поведінка студентів як соціально схвалений і юридично значущий феномен виступає одним із ключових чинників забезпечення якості освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти України. Це передбачає чітке визначення політики у сфері якості з особливим акцентом на права й обов'язки всіх учасників освітнього процесу [1].

Типове положення про організацію освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти передбачає створення безпечного освітнього середовища, що забезпечує умови для дотримання норм поведінки, академічної доброчесності та етичних стандартів усіма учасниками освітнього процесу. У цьому ж положенні правила правомірної поведінки документально закріплені Правилами внутрішнього розпорядку, які є обов'язковими для викладачів і студентів [2].

Дотримання встановлених правил у закладі фахової передвищої освіти сприяє формуванню правової культури здобувачів освіти, що включає усвідомлення власних прав і обов'язків, повагу до чинного законодавства та готовність діяти в межах правового поля.

Через це дослідження готовності студента закладу передвищої освіти до правомірної поведінки є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальні основи теорії правомірної поведінки розробляли: С. Алексеев, В. Баранов, Т. Герасимов, Р. Жеругов, В. Кудрявцев, С. Капітанська, М. Лазарєв, М. Цимбалюк Є. Нупреїсов, І. Полонка, А. Романова О. Скакун, Н. Тюрїна, А. Шульга та ін.

Питання наукового осмислення феномену готовності розглядали у своїх дослідженнях такі вчені, як О. Булгакова, О. Васько, О. Вовк, І. Гринишина, О.

Гурлева, Л. Карамушка, Т. Канівець, А. Кругова, С. Паршук, Л. Помиткіна, Т. Саврасова-В'юн, І. Холковська, Ю. Шевченко та ін.

Розглянемо, як поняття «готовність» трактується у психологічному та педагогічному аспектах.

О. Гурлева розглядає психологічну готовність старшокласників до професійного самовизначення як складне особистісне утворення, що включає свідоме ставлення до вибору професії, здатність до рефлексії та самооцінювання, мотивацію до самореалізації, а також наявність знань про професійну діяльність [3, с. 288].

В свою чергу психологічна готовність до здійснення майбутньої професійної кар'єри розглядається Л. Карамушкою та Т. Канівець як сукупність психологічних якостей, необхідних студентам для ефективної професійної кар'єри, що включає когнітивний, мотиваційний, операційний та особистісний компоненти [4, с. 217].

За розвідками О. Булгакової, психологічна готовність студентів до соціальної взаємодії розглядається як інтегративна властивість особистості, що формується на основі поєднання емоційної стабільності, соціальної сміливості, позитивного ставлення до себе та адаптивності [5, с. 1 – 3]. За таким підходом готовність розглядається як опосередкований результат взаємодії в освітній системі.

Отже, науковці, аналізуючи поняття готовності у психологічному аспекті, наголошують, що вона має інтегративний характер, виступаючи як цілісне психічне утворення, яке передбачає наявність мотивації, знань про плідну професійну діяльність, уявлень про специфіку професії, здатності до виконання діяльності, а також особистісних якостей, що забезпечують внутрішню стійкість. Готовність у цьому аспекті формується під впливом досвіду, психічного розвитку, дозрівання та визначається індивідуальною динамікою особистісного становлення.

Досліджуючи готовність студентів до духовно-морального розвитку молодших школярів у крос-культурному просторі Ю. Шевченко, розглядає поняття «готовність» як інтегративну особистісну характеристику, що формується на основі знань про соціальну дійсність, позитивного ставлення до інших культур і здатності до міжкультурної взаємодії. Науковець наголошує на важливості внутрішньої установки та особистісної позиції педагога як основи ефективної професійної діяльності у крос-культурному середовищі [6].

Науковиця І. Гринишина стверджує, що поняття готовності майбутніх учителів до формування культури здоров'я учнів як інтегровану особистісну характеристику, що охоплює засвоєння знань із валеології, педагогіки та психології, сформовані вміння й навички здоров'язбережувальної діяльності, внутрішню мотивацію до сприяння здоровому способу життя школярів, а також професійно значущі ціннісні орієнтації [7, с. 31]. Авторка наголошує, що зазначена готовність формується не стихійно, а внаслідок цілеспрямованого процесу фахової підготовки.

Як слушно зазначають О. Васько та А. Кругова, поняття готовності студентів до самостійної навчально-пізнавальної діяльності розглядається як інтегрована якість особистості, що виявляється у здатності студента усвідомлювати мету навчання, самостійно організовувати діяльність, контролювати процес та оцінювати результати [8]. Формування готовності в такому трактуванні є поступовим процесом, що зумовлюється як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками – зокрема, педагогічною підтримкою, стимулюванням пізнавального інтересу, розвитком критичного мислення та здатності до самостійного навчання.

Отже, науковці, аналізуючи поняття готовності у педагогічному аспекті, наголошують, що вона має інтегративний характер як особистісна характеристика, цілеспрямовано формується під час навчання та передбачає наявність мотивації, професійної спрямованості, знань у відповідній галузі, що

набуваються в процесі професійної підготовки, а також професійно значущих якостей.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Феномену «готовність» присвячено численні наукові розвідки, що здійснюються у психологічному та педагогічному аспектах. Науковці досліджують різні аспекти готовності: до професійного самовизначення (О. Гурлева), здійснення майбутньої професійної кар'єри (Л. Карамушкою та Т. Канівець), до соціальної взаємодії (О. Булгакова), до морального розвитку в крос-культурному середовищі (Ю. Шевченко), до формування культури здоров'я учнів (І. Гринишина), до самостійної навчально-пізнавальної діяльності (О. Васько та А. Кругова, до національного виховання (С. Паршук) [9], до вирішення проблемних ситуацій (О. Вовк) [10], до розвитку творчого потенціалу учнів (І. Холковська) [11], до лідерства та стресостійкості (Т. Саврасова-В'юн) [12], до стратегічного життєвого вибору (Л. Помиткіна) [13], тощо. Частину з наведених робіт було проаналізовано у попередніх розділах нашого роботи.

У сучасній юридичній науковій літературі активно досліджуються питання, пов'язані з правомірною поведінкою, її сутнісними характеристиками, структурною організацією, компонентним складом, механізмами правового регулювання, а також соціальними та психологічними чинниками, що впливають на її реалізацію.

В умовах інтеграції системи фахової передвищої освіти України до Європейського простору вищої освіти особливої актуальності набуває дослідження готовності студента закладу фахової передвищої освіти до правомірної поведінки. Формування цього виду готовності передбачає створення в закладі фахової передвищої освіти освітнього середовища, орієнтованого на забезпечення якості освіти, підвищення рівня правосвідомості учасників освітнього процесу, неухильне дотримання принципів академічної

доброчесності та розвиток здатності протидіяти впливу організованих злочинних угруповань.

Формулювання цілей статті (визначення завдань). Мета статті – визначити поняття «готовність студента закладу фахової передвищої освіти до правомірної поведінки» на основі аналізу цього феномену в психологічному та педагогічному аспектах, дослідження основних типів правомірної поведінки з урахуванням особливостей її регулювання в освітньому середовищі

Для досягнення мети дослідження сформульовано такі завдання:

- проаналізувати сутність феномену «готовність» у психологічному та педагогічному аспектах;
- дослідити основні типи правомірної поведінки з урахуванням механізмів поведінки особистості та особливостей їх регуляції в освітньому середовищі закладу фахової передвищої освіти;
- визначити поняття «готовність студента закладу фахової передвищої освіти до правомірної поведінки»;
- сформулювати завдання для подальших наукових розвідок.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглянемо механізми, що лежать в основі формування готовності студента до правомірної поведінки.

Відомо, що за ступенем усвідомлення поведінку людини поділяють на стереотипізовані реакції, стереотипізовані поведінкові схеми та нестандартну поведінку. Практичне використання моделі механізмів поведінки людини передбачає вплив на стереотипізовані реакції й запуск стереотипізованих поведінкових схем [14, с. 290]. У свою чергу, нестандартна поведінка є наслідком прийняття рішення, яке зумовлюється потребою-мотиваційною сферою особистості та сформованими в процесі навчання й виховання еталонами.

За розвідками І. Полонки, правомірна поведінка охоплює суб'єктивну та об'єктивну сторони [15].

Суб'єктивна сторона правомірної поведінки визначається свідомим вибором, активністю та мотивами особистості. Вона охоплює потреби й інтереси, постановку цілей, вибір засобів для їх досягнення та планування дій, що відображає внутрішнє ставлення суб'єкта до власної діяльності та її наслідків. Формування її суб'єктивної сторони передбачає підготовку фахівців із високими моральними якостями та гуманістичним світоглядом.

Дотримання правил правомірної поведінки передбачає наявність у студента відповідного рівня правосвідомості.

Відомо, що правосвідомість, форма суспільної свідомості, характеризує відношення особи, суспільної групи й суспільства в цілому до чинного чи бажаного права та правового регулювання [16, с. 117]. Отже, правосвідомість є набором знань, оцінок і переконань, які формують ставлення індивідів до виконання правових норм та законів; це система особистісних цінностей і мотивів, що сприяють правомірній поведінці, а також здатність застосовувати ці знання в практичній діяльності й регулювати свою поведінку з урахуванням юридичних вимог.

Відповідно, правосвідомість (в основі якої лежать сформовані еталони) та внутрішня мотивація визначають нестандартну правомірну поведінку студента в її суб'єктивному аспекті.

Об'єктивна сторона правомірної поведінки полягає в її зовнішньому прояві, який виражається у правомірній дії або бездіяльності особи.

Розглянемо цей аспект на прикладі основних типів правомірної поведінки.

Бажана правомірна поведінка визначається на нормативно-правовому рівні як обов'язкова та підтримується як державою, так і суспільством. Отже, держава вживає всіх необхідних заходів для формування у студентів високого рівня правосвідомості, внутрішньої мотивації, а також усвідомлення наслідків учинених правопорушень.

Законослухняна поведінка передбачає усвідомлене та добровільне підпорядкування правовим нормам. У процесі навчання і виховання дотримання цих норм поступово переходить на рівень стереотипізованих реакцій (наприклад, толерування норм невербальної поведінки співрозмовників тощо) та стереотипізованих поведінкових схем (дотримання правил внутрішнього розпорядку, норм асептичної поведінки, правил академічної доброчесності тощо).

Маргінальна поведінка перебуває на межі між правомірною та протиправною, може бути нестабільною й мінливою та часто не відповідає стандартам, які нормативно закріплені або неформально діють у суспільстві. Проте, попри негативний контекст, таку поведінку зазвичай можна ефективно діагностувати, що дає змогу сформулювати рекомендації щодо навчання та виховання студентів з метою формування в них відповідних стереотипізованих реакцій і поведінкових схем. Студент починає дотримуватися встановлених правил поведінки в університеті, наприклад, не запізнюється на заняття, не використовує мобільні телефони під час лекцій, не порушує правила громадської поведінки на території університету. Ці звички стають автоматичними через часте повторення і соціальне схвалення таких дій. Це формується завдяки регулярним нагадуванням з боку викладачів та адміністрації, застосуванню санкцій за порушення встановлених правил, а також соціальному схваленню в студентській групі, де більшість дотримуватися цих норм.

Конформістська поведінка полягає в пасивному дотриманні правових приписів, що зумовлене прагненням відповідати очікуванням соціального оточення. Студент діє відповідно до встановлених норм без їх глибокого осмислення, орієнтуючись переважно на соціальне схвалення. Така поведінка зазвичай формується під впливом соціального середовища. Відповідно, відсутність у такого студента стійких стереотипізованих реакцій і поведінкових схем, що відповідають нормам правомірної поведінки, може залишитися вчасно

не виявленою. Саме студенти з конформістською поведінкою можуть стати об'єктами впливу з боку злочинних угруповань.

Соціально активна поведінка — це ініціативна, усвідомлена діяльність, спрямована на реалізацію прав та обов'язків у межах правових норм. Цей тип правомірної поведінки можна віднести до нестандартної, оскільки він часто передбачає творчий підхід, інноваційність та активну участь, що виходять за межі традиційних моделей поведінки. Для прикладу, студент закладу фахової передвищої освіти, організовуючи ініціативу для покращення студентського самоврядування або проводячи волонтерську діяльність, демонструє соціально активну поведінку, оскільки активно реалізує свої права та обов'язки в межах правових норм.

На підставі викладеного вище визначимо готовність до правомірної поведінки студента закладу фахової передвищої освіти як інтегральну особистісну характеристику, що виражає здатність студента свідомо, добровільно та відповідально дотримуватися правових норм і етичних вимог у всіх сферах життєдіяльності, зокрема в освітньому процесі.

Вона передбачає наявність сформованої правосвідомості (знання і розуміння правових норм та принципів, повага до закону і прав людини), неухильне дотримання принципів академічної доброчесності, а також стійких морально-етичних переконань, які спонукають особистість до правомірних вчинків та запобігають їй втягуванню у злочинні угруповання.

Готовність до правомірної поведінки реалізується через стереотипізовані поведінкові схеми – автоматичні, звичні для студента дії, які не потребують глибокого осмислення і «апускаються» відповідними стереотипізованими реакціями. Для прикладу, студент, який завжди здає домашні завдання під керівництвом викладача вчасно і без порушень правил, часто робить це автоматично, не замислюючись, оскільки така поведінка стала для нього звичкою, яка не потребує додаткового обдумування чи оцінювання.

Активна, свідома участь у правомірних діях, коли студент стикається з новими ситуаціями та приймає відповідальні рішення, можна віднести до нестандартної поведінки. Це означає, що студент не просто слідує усталеним нормам, а активно адаптує свою поведінку до нових умов, ухвалюючи обґрунтовані рішення, що відповідають правовим та етичним вимогам.

Висновки. Феномен готовності студента до правомірної поведінки є складним міждисциплінарним утворенням, що може бути розглянутий у психологічному та педагогічному аспектах. Психологічний підхід до розгляду питань готовності акцентує на внутрішній динаміці особистості, психічному розвитку, дозріванні, внутрішній стійкості, що розкриває готовність як результат індивідуального розвитку. Натомість педагогічний підхід розглядає готовність як результат цілеспрямованого навчального процесу, формування професійних знань, професійної спрямованості та спеціальних якостей у процесі підготовки.

Готовність до правомірної поведінки студента закладу фахової передвищої освіти - це інтегральна особистісна характеристика, що виражає здатність студента свідомо, добровільно та відповідально дотримуватися правових норм і етичних вимог у всіх сферах життєдіяльності, зокрема в освітньому процесі.

Вона передбачає наявність сформованої правосвідомості (знання і розуміння правових норм та принципів, повага до закону і прав людини), неухильне дотримання принципів академічної доброчесності, а також стійких морально-етичних переконань, які спонукають особистість до правомірних вчинків та запобігають їй втягуванню у злочинні угруповання.

Подальші дослідження буде присвячено визначенню структури готовності до правомірної поведінки студента закладу фахової передвищої освіти та розробці моделі її формування.

Список використаних джерел

1. Про фахову передвищу освіту : Закон України від 06 червня 2019 р. № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> (дата звернення : 03.05.2025).
2. Про затвердження Типового положення про організацію освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 02 трав. 2023 р. № 510. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1054-23> (дата звернення : 17.04.2025).
3. Гурлева О. Є. Психологічна готовність старшокласників до професійного самовизначення. *Актуальні проблеми психології* : Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. Т. І. Загальна психологія, історія психології. 2015. Вип. 10, ч. 27. С. 288–292.
4. Карамушка Л. М., Канівець Т. М. Психологічна готовність студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри: зміст, структура, рівень і чинники. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2013. Вип. 16. С. 211–219.
5. Булгакова О. Психологічна готовність студентів до соціальної взаємодії в контексті властивостей особистості, що детермінують її прояв. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Психологія*. 2016. Вип. 4. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadpn_2016_4_4 (дата звернення : 02.04.2025).
6. Шевченко Ю. Готовність студентів до духовно-морального розвитку молодших школярів у крос-культурному просторі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2017. № 1 (65). С. 194–205.
7. Гринишина І. С. Готовність майбутніх учителів до формування культури здоров'я учнів як психолого-педагогічна проблема. *Наукові вісті Херсонського державного університету*. Серія : Педагогічні науки. 2017. № 6 (2). С. 31–34.

8. Васько О., Кругова А. Готовність студентів до самостійної навчально-пізнавальної діяльності. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. № 4 (58). С. 207–213 (дата звернення : 02.05.2025).

9. Паршук С. М. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до національного виховання учнів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 ; наук. кер. Г. Х. Яворська ; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2006. 186 с.

10. Вовк О. Р. Готовність студентів до гуманістично спрямованого вирішення проблемних ситуацій: діагностика емоційно-ціннісного компонента. *Наукові записки* [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Серія : Психолого-педагогічні науки. 2015. № 3. С. 137–142. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzsp 2015 3 26> (дата звернення: 01.04.2025)

11. Холковська І. Л. Готовність студентів педагогічного університету до розвитку творчого потенціалу учнів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія : Педагогіка і психологія. 2020. Вип. 61. С. 167–173. DOI: 10.31652/2415-7872-2020-61-167-173

12. Саврасова-В'юн Т. Готовність до лідерства як чинник стресостійкості студентів. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. Серія : Психологія. Педагогіка. 2021. № 36. С. 84–90. URL : <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Potip 2021 36 14> (дата звернення: 03.04.2025)

13. Помиткіна Л. В. Особливості готовності студентів до прийняття стратегічного життєвого рішення з професійного самовизначення. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2013. Вип. 2. С. 215–225. URL : <http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp 2013 2 26> (дата звернення: 01.05.2025)

14. Ієвлєв О. М. Теоретико-методичні засади формування професійно-педагогічної мобільності майбутнього викладача в умовах магістратури : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2021. 577 с.

15. Полонка І. А. Правомірна поведінка: теоретичний аналіз основних складників. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 2. С. 19–21.

16. Тематичний реєстр гасел з напрямку «Юридичні науки»: велика українська енциклопедія / уклад. В. Л. Бабка, М. М. Шумило ; ред. А. М. Киридон. Київ : Енциклопедичне видавництво, 2017. 152 с.